Bra möte med Miljö- och Energidepartementets delegation.

Den 24 maj blev en dag för diskussioner och kunskapshöjning när det gäller förutsättningar för vattenkraften idag.

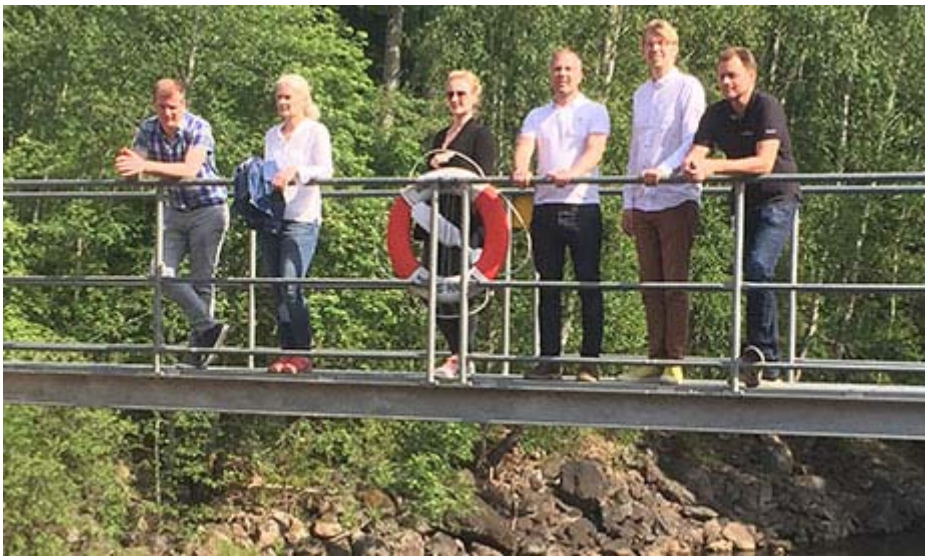

På bilden från vänster: Johan Lind Mälarenergi, Gun Åhrling-Runström Energiföretagen Sverige, Anna M Carlsson Energienheten, Mattis Loberg från Naturmiljöenheten, Andreas Kannesten Energienheten och Ulf Andersson Mälarenergi. Bakom kameran Anders Einarsen.

Delegationen möttes upp av Anders Einarsen, Ulf Andersson, Johan Lind från Mälarenergi, samt Gun Åhrling-Rundström, Energiföretagen Sverige för en heldagsutbildning i Mälarenergis vattenkraftverk.

Fokus låg på kraven kring miljöanpassning, lagstiftning och ekonomiska förhållanden. Dagen inleddes vid Västerkvarns kraftverk där den nya stationen och de miljöanpassningar som genomförts visades. Syftet var att redogöra för de möjligheter som kan öppnas när effektiviseringsåtgärder kan kombineras med miljöåtgärder för att öka kostnadseffektiviteten.

Behoven av en förenklad lagstiftning, lokal anpassning av miljökrav på vattenkraft, och en ökad finansiering av miljöåtgärder fördes fram. Exempelvis skulle en nationell fond för miljöinvesteringar ge ett effektivare och mer målorienterat miljöarbete i reglerade vattensystem. Den nuvarande kraftiga beskattningen på småskalig vattenkraft gör situationen än värre, och stoppar effektivt investeringsviljan i småskalig vattenkraft, både avseende effektivisering, produktionshöjning, och miljöanpassning.

Ett antal uttjänta dammar i Kolbäcksån vid Hallstahammar visades upp. Dammarna har förlorat sin funktion sedan Hallstahammars kraftverk byggdes, och ersatte flera mindre kraftverk. Dammarna finns dock kvar och har en miljöpåverkan genom dämningen och som vandringshinder för fisk i vattendraget. Dammarna kräver också omfattande tillsyn och underhåll,

och kommer inom kort kräva stora reinvesteringar, detta utan något egentligt syfte med anläggningarna.

Mälarenergi har tidigare nekats tillstånd att riva dessa dammar, trots den stora miljövinst detta skulle innebära för nedre Kolbäcksån. Detta pga. en snårig tillämpning av miljöbalken, kombinerat med starka kulturmiljöintressen. Det krävs förenklingar i lagstiftningen och en mer förutsägbar process, där miljöbalkens och kulturmiljölagens intressen sammanvägs och prövas gemensamt.

Tillståndsprocessen idag är oförutsägbar och tar inte hänsyn till verksamhetens faktiska miljöpåverkan. Att det normalt kan kosta runt 0,7 Mkr för att får tillstånd till ett småskaligt vattenkraftverk är orimligt. Prövningen måste förenklas, anpassas till verksamhetens storlek, och göras mer förutsägbar.

Eftermiddagen spenderades vid Nygårdsforsens kraftverk i Hedströmmen. Kraftverket är exempel på en station med begränsad produktion, men mycket höga krav på dammsäkerhet mm. Förhållandena för miljöåtgärder vid stationen är svåra. Miljöanpassning är därför inte alltid enkelt, eller för den delen möjligt att åstadkomma, framförallt då hänsyn till dammsäkerhet mm vägs in.

Lagstiftning, miljökvalitetsnormer och strategier bör därför vara anpassade så att lokala förutsättningar beaktas i högre grad. Detta sker inte idag gällande småskalig vattenkraft, men även vid dessa mindre verksamheter kan förhållandena att åstadkomma förändringar vara nära omöjliga. Kraven på miljöanpassning kan leda till en olönsamhet som omöjliggör produktion av förnybar energi och framtvinga en nedläggning av verksamheten. Detta kan inte vara en långsiktigt hållbar väg för samhället. Vi kan därför inte göra allt överallt, utan måste prioritera tydligt, och det räcker inte att enbart göra denna indelning baserat på småskalig- och storskalig vattenkraft. Problemen kan vara likvärdiga även vid småskaliga vattenkraftverk.

Liten produktion och stora investeringar kräver finansieringslösningar, och en tydlig prioritering av miljöåtgärder inom vattenkraften. Vissa vattenkraftverk, småskaliga som storskaliga, kan undantas från långtgående miljökrav om förutsättningarna är alltför svåra. Schweiz lyftes fram som föredömligt exempel avseende detta.

Dagen avslutades vid Holmens kraftverk i Hedströmmen som är stängd för produktion av säkerhetsskäl. Stationen har alltför liten produktion för att motivera en reinvestering. Mälarenergi har därför valt att, i samarbete med Länsstyrelsen, riva ut kraftverket och dess utskovsdamm.

Delegaterna tackade för en lärorik dag. Mälarenergi och Energiföretagen Sverige tackade för visat intresse.

Vid pennan Johan Lind